

УДК 378:811.111

М. М. Сайко,

старший викладач

mari.sayko74@mail.ru

ORCID: 0000-0002-2998-4133

М. В. Мороз,

старший викладач

moros.mw@gmail.com

ORCID: 0000-0002-9557-9275

О. В. Свисюк,

старший викладач

(Житомирський національний агроекологічний університет)

elena-sv@ukr.net

ORCID 0000-0002-2775-588X

ЗАСТОСУВАННЯ ІНШОМОВНИХ ПОДКАСТІВ ДЛЯ РОЗВИТКУ ІНШОМОВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

У статті проаналізовано перспективність застосування подкастів для навчання іноземної мови студентів спеціалізації 'Економіка' та 'Менеджмент'. Розглянуто дидактичні особливості подкастів як додаткового навчального матеріалу, проаналізовано переваги подкастів у порівнянні з традиційними матеріалами для аудіювання. Запропоновано серії подкастів, які є найбільш доцільними для застосування викладачами англійської та німецької мови у ВНЗ для студентів спеціальностей 'Економіка' та 'Менеджмент'. Розглянуто етапи роботи з подкастами.

Ключові слова: подкаст, англійська мова для професійних цілей, зміст навчання, аудіювання, міжпредметні зв'язки.

Вступ. Глобалізація економічних тенденцій, орієнтація України на приєднання до європейського економічного простору та перспективність українського споживчого ринку для розвитку міжнародних компаній обумовлюють зростання інвестицій у вітчизняну економіку та підвищення рівня управління українських підприємств. Відповідно, випускники ВНЗ зі спеціалізацією 'Менеджмент' та 'Економіка' мають потужні кар'єрні можливості, які вони можуть реалізовувати як в Україні, так і за кордоном. З іншого боку, для успішної професійної діяльності у вищезазначених сферах іноземна компетентність є не менш важливою, ніж предметні знання, і викладання іноземної мови студентам немовних спеціальностей повинне відповідати актуальним вимогам ринку до випускників. Модернізації потребує як зміст, так і форми, методи і засоби навчання іноземної мови з огляду на необхідність набуття студентами прагматичної компетентії.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання модернізації викладання іноземних мов студентам економічних спеціальностей стали предметом дослідження М. І. Небави, Н. П. Прокопенко, М. Г. Прадівлянного, Л. І. Слободянюк тощо. Бородіна Г., Гринюк Г., Клепікова Т., Колобаєва В., Комарова А., Свіні С., Венема Дж., Робінсон Р. вивчали критерії відбору фахових текстів. Реалізації міжпредметних зв'язків при викладанні іноземної мови присвятили свої роботи Бачинська Н. Я., Василюшина Н. М., Колодій І. А., Шевченко О. П. та інші. Відкритим та актуальним залишається питання змісту курсу іноземної мови для студентів спеціалізації 'Менеджмент' та 'Економіка' з огляду на необхідність реалізації зв'язку між змістом навчального матеріалу курсу та фаховими дисциплінами.

Одним із новітніх засобів навчання іноземної мови, який дозволяє реалізувати принципи мовленнєвої спрямованості, індивідуалізації, автентичності, інтерактивності та інтенсивного використання фонових знань студентів, є подкасти.

Метою статті є визначити особливості відбору навчального матеріалу у формі подкастів та розглянути особливості їх опрацювання на семінарах із іноземної мови для студентів немовних спеціальностей, зокрема для студентів спеціалізації 'Менеджмент' та 'Економіка'.

Завдання:

- Проаналізувати особливості подкастів як навчального матеріалу;
- Дослідити шляхи застосування подкастів для вивчення іноземної мови професійного спрямування.

Подкаст (Podcast) – це цифровий медіа-файл або низка файлів, які розташовуються на певному ресурсі в мережі Інтернет для відтворення на портативних медіа-програвачах або персональних комп'ютерах та передбачають можливість підписки. З огляду на навчальні цілі, подкасти поділяються на дві групи:

- 1) матеріали, призначені для вивчення іноземної мови; та

2) матеріали, які можуть використовуватися з метою навчання, які однак не є навчальними за своєю сутністю.

Подкасти мають серію переваг у порівнянні з традиційними матеріалами для аудіювання, які розробляють викладачі ВНЗ: актуальність, автономність, автентичність та багатофункціональність [1: 144].

Актуальність. Подкасти присвячені актуальним темам сьогодення у вузькому розумінні: оскільки на них оформлюється підписка, слухачі зацікавлені в тому, щоб чути новини в певній професійній галузі, які носять не загальний, а вузькоспеціальний характер. До участі запрошуються відомі представники галузі, організовуються палкі дискусії стосовно новин, які відбуваються в реальному часі, ставляться питання, які цікавлять професіоналів у певній галузі та обговорюються проблеми, які підлягають негайному вирішенню. Для студентів таке залучення до різноманітних аспектів майбутньої професійної діяльності є надзвичайно дієвим фактором мотивації як до вивчення фахових дисциплін, так і до вивчення іноземної мови як інструменту професійного саморозвитку. Подкасти є унаочненням конкретних життєвих ситуацій спілкування, у них застосовується жива мова професіоналів.

Автономність. Подкасти – це потужна платформа для навчання. Студенти можуть самостійно обирати час та тривалість навчання, а також зміст залежно від темпів та стилів навчання, а також рівня розвитку відповідних знань, умінь та навичок. Також на відміну від традиційного аудіо-матеріалу для вивчення іноземної мови, студенти можуть самостійно обирати подкасти у форматі новин, радіо-програм тощо на тих онлайн-ресурсах, які вони вважають найбільш цікавими. Оскільки на подкасти оформлюється підписка, студенти мають змогу та мотивацію самостійно розвивати свої навички аудіювання.

Автентичність. Подкасти – це автентичний матеріал, призначений для прослуховування на різних етапах вивчення мови. Подкасти, присвячені певній тематиці, є потужним матеріалом з точки зору добору лексичних та граматичних одиниць мови, яка вивчається. Оскільки викладачі іноземних мов для професійних цілей не є спеціалістами в галузі, яку вивчають студенти, тексти, теми та лексичні одиниці, які вони підбирають, складаючи навчальні плани, не завжди відповідають вимогам до випускників [2]. Розробка змісту викладання іноземної мови для спеціальних цілей на базі подкастів є дуже перспективною, оскільки диктори, запрошені лектори, експерти та працівники галузі (наприклад, економісти, фінансисти, маркетологи, корпоративні працівники тощо) вживають певні лексичні та граматичні одиниці, характерні для їхнього робочого середовища, і саме цей матеріал є чудовим джерелом для виділення змісту вивчення тем дисципліни 'Іноземна мова' для студентів спеціальності 'Економіка' або 'Менеджмент'.

Багатофункціональність. На відміну від аудіо текстів, подкасти часто розробляються з посиланням на реальні друковані та онлайн-статті, відеоролики, випуски новин, дозволяючи студентам зануритися в іншомовний світ професійної комунікації. На базі подкастів є можливість розробляти вправи та завдання на розвиток навичок читання, усної та письмової комунікації та, звичайно, аудіювання.

Дидактизація. Велика кількість подкастів розробляється як дидактичний матеріал, із скриптами та супровідними текстами, дидактичними рекомендаціями, примітками, завданнями. Матеріали, які використовуються для навчання, розроблені з урахуванням розвитку навичок аудіювання слухачів. Наприклад, на сайті www.goethe.de розташовано сервіс 'Arbeitsblätter selbst gemacht', де вчителі та викладачі можуть самостійно розробляти завдання до подкастів: завантажувати тексти, групувати абзаци, створювати тексти з пробілами з алфавітним переліком видалених слів, автоматично видаляти певні частини мови, слова тощо.

Проаналізуємо найпопулярніші інтернет-ресурси, які пропонують подкасти, з огляду на їх застосовність для навчання іноземної мови студентів спеціальностей 'Менеджмент' та 'Економіка'.

На вебсайті <http://www.npr.org/> є можливість підписатися на подкасти з економіки та бізнесу. На сайті пропонується дві серії таких подкастів: 'NPR's Business Story of the Day' та 'Planet Money'. 'Planet Money' – серія, яка пояснює основні проблеми та терміни економіки у розважальний спосіб. Наведемо приклади подкастів, які є перспективними для організації аудіювання на семінарах із англійської мови:

Подкаст № 366: 'How to Make it in the Food Truck Business'

Подкаст № 217: 'The Art of Living at the Poverty Line'

Подкаст № 706: 'Water's Worth'

Подкаст № 707: 'Brexit'

Подкаст №708: 'Bitcoin Divided'

Подкаст Oil№5: 'Imagine a World without Oil'

Незважаючи на актуальність тематики та інтерактивний характер оповіді, такі подкасти не є оптимальним матеріалом для викладачів ВНЗ, оскільки їхня тривалість – 15-20 хвилин, що вимагає забагато часу на опрацювання впродовж одного семінару. Оскільки подкасти створені не з метою вивчення іноземної мови, вони мають розважальний або освітній характер, але важкі для розуміння студентами ВНЗ немовних спеціальностей. Також до подкастів не пропонуються дидактичні розробки.

Друга серія подкастів, запропонована на вебсайті, також не розрахована на студентів, які вивчають іноземну мову. Проте тривалість подкастів (до 10 хвилин) дозволяє викладачу реалізувати на семінарі всі необхідні етапи опрацювання матеріалу з метою повного розуміння та засвоєння студентами змісту подкастів та мовних одиниць. Тематика також є перспективною для підвищення мотивації студентів до вивчення фахових дисциплін та іноземної мови, оскільки замість абстрактних понять та теоретичних принципів управління бізнесом вони дізнаються про конкретні історії успіху в бізнесі, та про вплив різноманітних зовнішніх та внутрішніх факторів на фінансові показники організацій та країн. Розглянемо приклади подкастів серії 'NPR's Business Story of the Day':

Подкаст від 31 серпня 2016 року: 'With water in short supply, one California farmer grows feed indoors'

Подкаст від 23 серпня 2016 року: 'Beyond slurpees: many Japanese mini-markets now cater to elders'

Подкаст від 18 серпня 2016 року: 'Bringing back manufacturing jobs would be harder than it sounds'

Подкаст від 21 липня 2016 року: 'Who buys bonds with a negative interest rate?'

На сайті також розташовані подкасти з питань економіки та менеджменту серії 'Money Talking' та 'APM: Marketplace Whiteboard'. Недоліком цього ресурсу є те, що до подкастів не додаються дидактичні матеріали, і незважаючи на актуальність тематики, питання, що розглядаються, є епізодичними, довільними та не організованими за певною логікою.

Інший ресурс, на відміну від попередніх, пропонує подкасти з дидактичними розробками для студентів, які вивчають англійську мову, безкоштовно: <http://learnenglish.britishcouncil.org/en/professionals-podcasts>. На цій сторінці розташовані подкасти на професійну тематику, серед яких є теми, актуальні для студентів спеціальностей 'Менеджмент' та 'Економіка', зокрема:

'Advice on writing CVs' (4,15 хв.)

'Motivation in the workplace' (3,42 хв.)

'Going global' (4,54 хв.)

'Products and brands' (3,19 хв.)

'Viral marketing' (3,26 хв.) та ін..

Розглянемо інтернет-джерала, які пропонують подкасти, які можуть застосовуватися викладачами німецької мови для студентів ВНЗ зі спеціалізацією 'Менеджмент' та 'Економіка'.

На вебсайті <http://www.dw.com/> пропонується курс ділової німецької мови 'Marktplatz', зміст якого пов'язаний із торгівлею, фінансами, маркетингом та договорами. Курс відповідає рівню B2 Єдиного Загальноєвропейського мовного стандарту та складається з 26 уроків, які містять аудіо- та відеоматеріали та лекції у форматі PDF з перекладом російською мовою на такі теми:

1. Der Kiosk – Alles unter einem Dach
2. Fisch markt – Direkter Wettbewerb
3. Hanfwerk – Der Weg in die Selbständigkeit
4. Kaufvertrag, Gewährleistung und Haftung
5. Kalkulation und Preisgestaltung
6. Dienst am Kunden – Dienstleistungsbetrieb Hotel
7. Finanzierung im Aussenhandel
8. Consulting
9. Unternehmensfinanzierung
10. Kombiniertes Güterverkehr
11. Spedition ist Kommunikation
12. Joint Venture – Die Firma Krohne
13. Auslandsniederlassung
14. Marketing
15. Forschung und Entwicklung
16. Automatisierung und Rationalisierung
17. Ausbildung im Betrieb
18. Interkulturelle Herausforderungen – Weltmarkt Kölner Messe
19. Der Kampf gegen die Verpackungsflut
20. Abwasserwirtschaft
21. Strukturwandel in der Industrie
22. Strukturwandel in der Landwirtschaft
23. Franchising
24. Binnenschifffahrt und Logistik im Hafen
25. Die Industrie- und Handelskammern
26. Unternehmenskultur

До кожного подкасту пропонуються детальні завдання з фотографіями, малюнками, картками, кросвордами тощо. Цей ресурс є навчальним і не потребує додаткових зусиль із дидактизації матеріалу.

Серед інших ресурсів подкастів, які можуть застосовуватися викладачами німецької мови, є і спеціалізовані вебсайти на теми менеджменту і економіки. Для таких подкастів необхідно розробляти дидактичні матеріали, проте зміст подкастів надає більше можливостей для планування змісту курсу іноземної мови для спеціальних цілей. Серед таких ресурсів:

- <http://www.podcast.de/kategorie/Wirtschaft/>
- <http://www.deutsche-evergabe.de/podcasts-f%C3%BCr-unternehmen.html>
- <https://felixbeilharz.de/deutsche-marketing-podcasts/> тощо.

З огляду на особливості подкастів, їх зміст та спрямованість, ми дійшли висновку, що більшість ресурсів, які пропонують подкасти з відповідними дидактичними розробками, є платними, а тому з етичних міркувань не можуть рекомендуватися для аудиторної роботи зі студентами. Отже, виникає необхідність у пошуку найбільш прийнятних джерел подкастів іноземною мовою та в розробці завдань викладачами самостійно.

Розглянемо засади розробки дидактичних матеріалів до подкастів для навчання іноземних мов студентів ВНЗ. За своєю сутністю подкасти є матеріалом для аудіювання. Навчання аудіювання традиційно складається з таких етапів: завдання до прослуховування, під час прослуховування та після прослуховування [3: 37].

I. Дотекстовий етап:

а) антиципація:

На цьому етапі пропонується коротка мовна розминка, повторення лексики з теми та слів активного вжитку, усунення лінгвістичних труднощів, заохочення обміну думок на тему, порівняння культур, активізація попереднього досвіду студентів.

б) предикція:

На цьому етапі проводиться мовне тренування, забезпечується мотивація студентів, розвиток логічного мислення, підготовка до слухання, надання підказок для розуміння подкасту.

в) комунікативне завдання:

На цьому етапі забезпечується заохочення до прослуховування для розуміння основної ідеї, надання завдання для прослуховування.

Типові завдання:

- Здогадка, припущення на базі заголовку, нових слів, ілюстрацій;
- Короткий виклад теми викладачем, введення в проблематику тексту.

II. Текстовий етап:

а) представлення аудіо тексту;

б) перевірка розуміння.

На цьому етапі необхідно допомогти студентам зосередитися на змісті аудіо тексту, забезпечується порівняння тексту з припущенням, заохочується вербальна реакція, забезпечується активне слухання, розуміння студентами змісту, перевірка розуміння під час прослуховування подкасту.

Типові завдання:

- Прослухати подкаст та вставити пропущені слова в реченнях;
- Прослухати подкаст і сказати, які словосполучення вживались у ньому;
- Прослухати подкаст і сказати, які визначення до запропонованих словосполучень у ньому зустрілися;
- Закінчити речення;
- Прослухати подкаст і сказати, що у ньому говорилося з приводу певного питання.
- Прослухати подкаст та знайти еквівалент певних слів у паралельному стовпчику та ін..

Для створення вправ існують спеціальні генератори, наприклад, <http://lingo-fox.dw.de> або <http://www.goethe.de/lhr/prj/-usg/deindex.htm>.

III. Післятекстовий етап:

а) розвиток комунікативних умінь;

б) творчі вправи та завдання

На цьому етапі забезпечуються вправи на розвиток діалогічного та монологічного мовлення, письма, дискусії тощо.

Типові завдання:

- Підтвердити або спростувати твердження;
- Підібрати ілюстрації до подкасту;
- Упорядкувати пункти плану;
- Відмітити на карті план маршруту;
- Виконати тест множинного вибору;
- Виконати тест відновлення порядку тексту подкасту;
- Виконати альтернативний тест ('да / ні', '+ / -');
- Обрати заголовок або підзаголовок із запропонованих варіантів;

- Визначити кількість смислових частин;
- Програти діалог на певну тему;
- Зробити виступ на певну тему тощо.

Висновки та перспективи подальшого дослідження: подкасти є надзвичайно потужним ресурсом для розвитку навичок аудіювання студентів спеціальностей 'Економіка' та 'Менеджмент' з огляду на їх актуальність, автентичність та багатофункціональність. Оскільки подкасти за сутністю не є навчальним матеріалом і загалом розраховані на носіїв відповідної мови, викладачі повинні адаптувати подкасти для навчальних цілей шляхом розробки дидактичних матеріалів. Етапи розробки таких матеріалів відповідають етапам розробки матеріалів для аудіювання. Подальша робота передбачає розробку аудіо посібника з іноземної мови на базі дидактичних матеріалів для опрацювання студентами спеціальностей 'Менеджмент' та 'Економіка' подкастів у самостійному та аудиторному режимах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Головчук И. П. Использование подкастов на занятиях по практическому курсу немецкого языка / И. П. Головчук, А. К. Максимова // Поволжский педагогический вестник. – Вип. № 1, 2013. – С. 143–146.
2. Кузнецова О. М. Коммуникативный метод викладання іноземних мов та особливості його застосування у немовних ВНЗ [Електронний ресурс] / О. М. Кузнецова. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/21_NNP_2010/Philologia/70613.doc.htm.
3. Єпіфанцева Л. А. Аудіювання. Англійська мова: Методичні рекомендації / Л. А. Єпіфанцева. – Х.: Видавнича група 'Основа', 2010. – 78 с. – (Б-ка журн. 'Англійська мова та література'; Вип. 3(87)).
4. Егорова Л. А. Англійський язык для спеціальних цілей: лінгвістическіе, прагматическіе и дидактическіе аспекты [Електронний ресурс] / Л. А. Егорова // Современная лингвистика и межкультурная коммуникация: [монографія]. – 2012. – Т. 1. – С. 6–20. – Режим доступу: <http://www.sworld.com.ua/index.php/ru/modern-linguistics-and-intercultural-communication-c112/11931-c112-048> (05.09.2016).

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Holovchuk I. P. Ispol'zovaniye podkastov na zaniatiyakh po prakticheskomu kursu nemetskoho yazyka [Using Podcasts in Teaching Practical German Language Course] / I. P. Holovchuk, A. K. Maksimova // Povolzhskiy Pedagogicheskii vestnik [Povolzhye Pedagogic Journal]. – Vyp. 1, 2013. – S. 143–146.
2. Kuznetsova O. M. Kommunikativnyi metod vykladannia inozemnykh mov ta osoblyvosti joho zastosuvannia u nemovnykh VNZ [The Communicative Approach to Foreign Language Teaching and Its Application at Non-Linguistic Universities] [Elektronnyi resurs] / O. M. Kuznetsova. – Rezhym dostupu: http://www.rusnauka.com/21_NNP_2010/Philologia/70613.doc.htm.
3. Yepifantseva L. A. Audiyuvannia. Anhliys'ka Mova: Metodychni Rekomendatsiyi [Listening. The English Language. Guidelines] / L. A. Yepifantseva. – Kh.: Vydavnycha hrupa 'Osнова', 2010. – 78 s. – (B-ka zhurn. 'Anhliyska Mova ta Literatura'; Vyp. 3(87)).
4. Yehorova L. A. Anhliyskiy yazyk dlia spetsialnykh tselei: lingvisticheskiye, pragmaticheskiye i didakticheskiye aspekty [English for Special Purposes: Linguistic, Pragmatic and Didactic Aspects] [Elektronnyi resurs] / L. A. Yehorova // Socriemennaya linguistika i mezhkulturnaya kommunikatsiya [Modern Linguistics and Cross-Cultural Communication]: [monografiya]. – 2012. – T. 1. – S. 6–20. – Rezhym dostupu: <http://www.sworld.com.ua/index.php/ru/modern-linguistics-and-intercultural-communication-c112/11931-c112-048> (05.09.2016).

Сайко М. М., Мороз М. В., Свисьюк Е. В. Применение подкастов на иностранном языке для развития иноязычной профессиональной коммуникативной компетенции студентов неязыковых специальностей.

В статье проанализирована перспективность применения подкастов для обучения иностранному языку студентов специальности 'Экономика' и 'Менеджмент'. Рассмотрены дидактические особенности подкастов как дополнительного учебного материала, проанализированы преимущества подкастов в сравнении с традиционными материалами для аудирования. Предложены серии подкастов, являющиеся наиболее целесообразными для применения преподавателями английского и немецкого языков для студентов специальностей 'Экономика' и 'Менеджмент'. Рассмотрены этапы работы с подкастами.

Ключевые слова: *подкаст, английский язык для профессиональных целей, содержание обучения, межпредметные связи.*

Sayko M. M., Moroz M. V., Svisyuk O. V. Using Podcasts with Students of Non-Linguistic Majors to Develop Professional Communication Competence.

The article deals with the issue of updating learning materials used in ESP with students of non-linguistic universities majoring in 'Economics' and 'Management' in view of current requirements to the level of foreign language competence of job applicants.

The suggested topic is substantiated by solid research on the benefits of interdisciplinary and cross-curriculum learning materials.

The article analyzes the peculiarities of podcasts as a didactic material compared to traditional audio texts used for teaching listening, and studies the ways of using podcasts in teaching English and German to students specializing in management and economics.

Podcasts are deemed more efficient in motivating students, and developing their professional communication skills due to the key benefits they provide: topicality, autonomy, authenticity, versatility and life-to-classroom adjustment potential.

The article provides thorough analysis of websites that publish podcasts in view of their applicability for ESP.

The web-resources are divided into ELT and non-ELT. ELT resources provide task sheets to each podcast, adjusted to specific language background of the learners; however, the topics are limited, and thus cannot be viewed as a substantial resource to develop an audio course of English or German. Non-ELT resources are more versatile, field-specific, and provide up-to-date information, news, expert opinion and advice on burning issues of modern economics and management. However, they are not adjusted to ESL students in their linguistic aspect and duration.

The article studies key principles of developing task sheets for podcasts to be used in teaching English and German to students majoring in economics and management.

Key words: *podcast, teaching English and German for specific purposes, communicative approach, professional communication.*